

Miltonia flavescens và Dorothy Goldberg

Hình như tôi đã được các đấng bề trên ưu đãi cho nên đi đến đâu cũng được quý nhân phù trợ. Sinh ra vào lúc vận nước chuyển mình, học hành dang dở, mấy lần cái chết cận kề, phải đào huyệt để chôn mình rồi cũng có người cứu thoát. Mười hai năm trong quân ngũ, bom đạn cũng muốn tránh xa. Ngay cả đến cái thú chơi lan cũng gặp nhiều may mắn, từ việc học hỏi, nghiên cứu và quảng bá thú vui tao nhã này cũng được nhiều người giúp đỡ.

Năm 1975, cuộc đời thay đổi theo vận nước nổi trôi, gia đình chúng tôi phiêu bạt ở nơi xứ lạ quê người. Sau khi đã chịu 18 năm băng tuyết lạnh lùng, năm 1992 vợ chồng tôi rời bỏ thành phố Peoria, Illinois, về miền Nam California chan hòa nắng ấm. Sau khi tìm được căn nhà ưng ý có vườn rộng thênh thang, tôi nghĩ ngay tới việc thực hiện ước mộng có một chiếc nhà kính nhỏ nhỏ để trồng những cây lan nhiệt đới.

Vào thời đó Internet chưa ra đời, tôi đến thư viện thành phố Yorba Linda tìm sách vở tài liệu cho việc trồng lan nhưng chỉ có vài ba cuốn không đủ cung cấp cho tôi những điều muốn biết. Hỏi người quản thủ thư viện, bà này sốt sắng cho tôi số điện thoại của bà Dorothy Goldberg, Hội Trưởng Hội Orange County Orchid Society và nhiều hội quanh vùng.

Một hội viên

[Dorothy Goldberg](#)

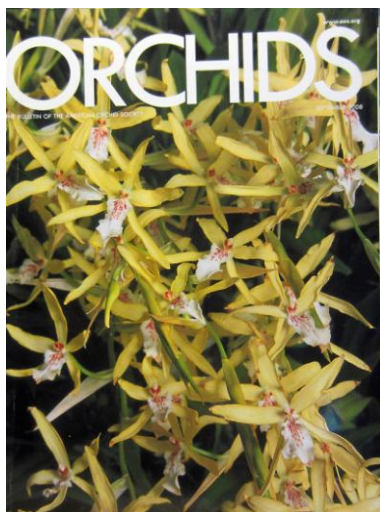
Bà Dorothy Goldberg tiếp chuyện tôi rất niềm nở. Nghe giọng nói có chút “accent” xa lạ, bà hỏi một tràng dài: “Ông ở đâu tới? Đến Hoa Kỳ bao lâu rồi? Trồng lan đã lâu chưa?” Sau khi nghe tôi trả lời và trình bày điều ước muốn. Bà nói: “Ông cho tôi địa chỉ, ngày mai tôi sẽ đến thăm ông và giúp ông ý kiến.”

Mười giờ sáng hôm sau, một thiếu phụ trung niên ăn mặc rất diêm dúa đậu xe trước nhà. Bà tự giới thiệu là Dorothy Goldberg, một luật sư đã về hưu, hiện cư ngụ tại thành phố Laguna Beach, một thành phố nhà giàu sát ngay ven biển. Sau khi quan sát vườn sau, bà chỉ cho tôi địa điểm xây dựng và mùa Hè năm đó những cây để trong ngôi nhà kính còi cọc không sao lớn được. Hỏi bà, bà nói cây cối của bà cũng ở trong nhà kính cùng một kích thước như vậy mà vẫn tươi tốt. Lái xe đến thăm, mới biết rằng bà quên hẳn rằng Laguna Beach và Placentia vị trí, cũng như thời tiết, khí hậu hoàn toàn khác nhau. Về nhà tôi lập tức tăng chiều cao từ 9” lên 14”, nở rộng chiều ngang thành 12” và lắp thêm máy phun hơi ẩm (Swamp cooler). Từ đó, những cây lan của tôi tươi tốt hẳn lên và cũng từ đó tôi gặp bà thường xuyên hơn, từ những buổi họp hàng tháng cho đến các cuộc viếng thăm vườn lan của các hội viên trong hội.

Một hôm, bà nhờ tôi lên giúp bà tách nhánh khóm lan *Miltonia flavescens* đã quá lớn. Khóm lan này tôi đã thấy vài lần, muốn xin hay mua một nhánh nhưng thấy bà quá yêu mến nó nên chưa dám hỏi. Lần này bà tặng cho tôi một nhánh khá lớn và mùa Xuân năm tới, cây lan này được vợ tôi chăm chút cung chiều nhất vì chẳng những cây chi chít những hoa lai thêm hương thơm quyến rũ.

[Travaldo's Blog](#)

Năm tháng trôi qua, cây lan quý giá này bị chết mất xác trong trận rệp sáp tấn công giữa lúc vợ tôi đang chống chọi với tử thần và cuối cùng người vợ hiền thực của 55 năm chung sống đã bỏ tôi ra đi.

Hôm nay nhân giờ chồng báo cũ, bỗng thấy hình ảnh cây lan năm xưa ở trang bìa tờ ORCHIDS tháng 9, năm 2008, tôi sực nhớ đến bà Dorothy Goldberg, người bạn già từ 26 năm về trước. Mấy năm nay tôi không thấy bà, hỏi thăm mãi mới được bà Tina Coombe của hội Newport Harbor Orchid gửi cho tôi tám ảnh kể trên và cho biết: bà Dorothy Goldberg đã bị chứng mất trí nhớ (Alzheimer) từ vài năm nay và con cháu đã đưa bà về Arizona để tiện nuôi dưỡng.

Cuộc đời là vậy: Sinh, Lão, Bệnh, Tử. Bill Austin một diễn giả nổi tiếng, đã từng là Hội Trưởng hầu hết các hội Hoa lan ở miền nam California như: Cymbidium Society, Southern of California Orchid Species, Orange County Orchid Society, Newport Harbor Society. Vợ chồng Opal & Peter Kurtz, Helen Congleton chuyên về lan hài, chủ nhân các vườn lan Ja-ro-Ca, Rolland's Collection và nhiều người trẻ tuổi khác nữa cũng đã ra đi và nay mai sẽ đến lượt tôi sẽ trở về với cát bụi, nhưng những cây lan đẹp như cây *Miltonia flavescens* vẫn còn sống mãi mãi với nhiều thế hệ kế tiếp.

Bill Austin, Marylin Hettick, Jan Hennessy

Opal & Peter Kurtz

Cây *Miltonia flavescens* mọc ở Brazil, Argentina và Paraguay do John Lindley tường trình vào năm 1837. Cây này rất dễ trồng: ánh sáng nhiều nhưng cần có lưới che. Nhiệt độ từ 45-98°F, ẩm độ 40-60%. Tưới nước từ 3-5 ngày một tuần, cần để khô rễ mới tưới. Phân bón 15-15-15 rất loãng. Cây tăng trưởng rất mau lẹ, chỉ 3-4 năm sau sẽ trở thành một khóm rất lớn.

Bolsa 3-2018
Bùi Xuân Đáng

[Pinterest.com](https://www.pinterest.com)